

หัวข้อวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการบริโภคการท่องเที่ยวสีเขียวในผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่

ผู้ดำเนินการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ศิริวรรณ เสรีรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิศา มีจินดา
อาจารย์นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ สุพาดา สิริกุตตา

หน่วยงาน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ปี พ.ศ.

2555

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยการวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค จุดแข็งและจุดอ่อนในทัศนคติของนักท่องเที่ยว ชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ทราบถึงประเด็นปัญหา/ความเร่งด่วนและหาแนวทางการร่วมมือในการแก้ไขประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ส่วน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth interview) และ/หรือการสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะ (Focus group) ร่วมกับการสังเกต (Observation) และใช้แบบประเมินการประเมินระดับจุดแข็ง/จุดอ่อน ระดับโอกาส/อุปสรรค ระดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง/จุดอ่อน โอกาส/อุปสรรคกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติตาพระยา อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติทับลาน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่กับ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มชุมชน กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มพนักงานภาครัฐ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ กลุ่มละ 5 คน ใน 5 แห่ง รวม 100 คน

ผลการประเมินประเด็นปัญหาแล้วนำมาวิเคราะห์ SWOT/TOWS พบว่า แต่ละแหล่งท่องเที่ยวในผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่มีคะแนนอยู่ในตำแหน่งและมีกลยุทธ์ที่ควรใช้ดังนี้

1. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีคะแนนอยู่ในตำแหน่ง SO (มีจุดแข็งและมีโอกาส) จึงควรใช้กลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive strategy) โดยใช้จุดแข็งเพื่อสร้างข้อได้เปรียบจากโอกาสที่มีอยู่
2. อุทยานแห่งชาติทับลาน มีคะแนนอยู่ในตำแหน่ง ST (มีจุดแข็งและมีอุปสรรค) จึงควรใช้กลยุทธ์การแข่งขัน (Competitive strategy) โดยใช้จุดแข็งเพื่อขจัดอุปสรรคที่มีอยู่
3. อุทยานแห่งชาติปางสีดา มีคะแนนอยู่ในตำแหน่ง WT (มีจุดอ่อนและมีอุปสรรค) จึงควรใช้กลยุทธ์ตั้งรับ (Defensive strategy) โดยบริหารจัดการประเด็นปัญหาภายในที่เป็นจุดอ่อนและบริหารจัดการประเด็นปัญหภายนอกที่เป็นอุปสรรค
4. อุทยานแห่งชาติตาพระยา มีคะแนนอยู่ในตำแหน่ง WT (มีจุดอ่อนและมีอุปสรรค) จึงควรใช้กลยุทธ์ตั้งรับ (Defensive strategy) โดยบริหารจัดการประเด็นปัญหาภายในที่เป็นจุดอ่อนและบริหารจัดการประเด็นปัญหภายนอกที่เป็นอุปสรรค
5. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ มีคะแนนอยู่ในตำแหน่ง WT (มีจุดอ่อนและมีอุปสรรค) จึงควรใช้กลยุทธ์ตั้งรับ (Defensive strategy) โดยบริหารจัดการประเด็นปัญหาภายในที่เป็นจุดอ่อนและบริหารจัดการประเด็นปัญหภายนอกที่เป็นอุปสรรค

ส่วนประเด็นปัญหาที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน มีดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่มากเท่าที่ควร
2. ด้านสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่เคร่งครัดเท่าที่ควร
3. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การบุกรุกพื้นที่ป่า/การตัดไม้/ทำลายป่า นักท่องเที่ยวยังขาดความตระหนักถึงการรักษาความสะอาด
4. ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ความไม่สะดวกของสาธารณูปโภคของที่พักในอุทยานฯ พื้นที่ทับซ้อนระหว่างอุทยานฯ / เขตฯ กับชุมชน งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ และความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่และเครื่องมือในการปฏิบัติงาน
5. ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ความไม่ปลอดภัยในการเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอยู่ไกลกัน ทำให้ใช้เวลานานในการเดินทาง และแหล่งท่องเที่ยวอื่นมีศักยภาพและความดึงดูดใจมากกว่า

Research Title	The Participation of Community and Stakeholders in Environmental Issue Management for Green Tourism Development of Khao Yai Forest Complex: Case Study of Khao Yai National Park, Thap Lan National Park, PangSida National Park, Ta Phraya National Park and Dongyai Wildlife Sanctuary
Researcher	1. Assoc.Prof.Sirivan Serirat 2. Asst.Prof Dr. Panisa Mechinda 3. Nongluck Popichit, Lecturer
Research Consultants	Assoc.Prof. Supada Sirikutta
Organization	Suan Dusit Rajabhat University
Year	2012

This research project was aimed to study environmental issue by investigating opportunities, threat, strength and weakness from the perspectives of governmental officers, communities, tourists and other stakeholders. This examination enabled the acknowledgement of problem issues, urgency and the collaboration in solving the environmental issue of tourism in Khao Yai Forest Complex. This research was qualitative research which was conducted by using depth interview and/or focus group as well as observation with the samples. The evaluation form was employed to evaluate the strength, weakness, opportunity and threat along with the importance weight of each evaluated aspect. The target samples consisted of four groups of stakeholders of Khao Yai National Park, Thap Lan National Park, PangSida National Park, Ta Phraya National Park and Dongyai Wildlife Sanctuary including five individuals from each group of communities, tourists, governmental officers and other stakeholders. Thus, the total samples were 100 individuals of stakeholders.

The research findings from the SWOT/TOWS analysis indicated that each national park of Khao Yai Forest Complex had the position according to its marking points along with its relevant strategies as follows:

(1) Khao Yai Forest Complex was found to be in the position of SO which indicated that Khao Yai Forest Complex had both strength and opportunity. The strategy appropriate for this position was aggressive strategy of which strength was utilized to develop advantages from existing opportunities.

(2) Thap Lan National Park was found to be in the position of ST which indicated that Thap Lan National Park had both strength and threat. The strategy appropriate for the position of ST was competitive strategy of which strength was utilized to minimize the existing threats.

(3) PangSida National Park was found to be in the position of WT which indicated these national parks had both weakness and threat. The strategy appropriate for the position of WT was defensive strategy which was utilized to eliminate both weakness and threat.

(4) Ta Phraya National Park was found to be in the position of WT which indicated these national parks had both weakness and threat. The strategy appropriate for the position of WT was defensive strategy which was utilized to eliminate both weakness and threat.

(5) Dongyai Wildlife Sanctuary was found to be in the position of WT which indicated these national parks had both weakness and threat. The strategy appropriate for the position of WT was defensive strategy which was utilized to eliminate both weakness and threat.

The environment issues which related organizations should urgently give importance to were as follows:

- (1) Economic dimension; the communities didn't earn much from tourism.
- (2) Socio-cultural dimension; the implementation of environmental rules and regulations was not sufficiently employed.
- (3) Environmental dimension; the forest intrusion and devastation still existed and tourists lacked awareness of cleanliness care.

(4) Management dimension; the inconvenience of the infrastructure of residence, the overlapped area between national parks and communities, the insufficiency of the management budget and the insufficiency of personnel and operating equipments.

(5) Tourist destination dimension; the unsafe conditions during traveling in the tourist destinations, the destinations being remote, time consuming and the higher potential and attractiveness of other destinations.

